

Arvottaminen ja suositukset

Katariina Mäkelä

Suomen ympäristökeskus SYKE

Luontokunnat-verkoston webinaari

29.3.2022

Arvottaminen

- Luontoselvityksessä tarkasteltujen alueiden **asettaminen tärkeysjärjestykseen** ennalta määriteltyjen kriteerien perusteella
- Tiivistää ja jäsentää kaiken luontoselvityksessä kootun tiedon
- Yhdessä arvottaminen ja suositukset muodostavat ”luontotiedon käyttöohjeen”
- Oppaassa esitetään luonnonarvoihin perustuvat **arvottamisen kriteerit** ja neliportainen **luokittelu** sekä ohjeistetaan kriteerien soveltamista

Kuva: Markku Heinonen

Kuva: Seppo Tuominen

Arvoluokat 1–4 ja kriteerit

Arvottamisen kriteereitä ovat muun muassa:

- Lainsäädännön antama turva
- Uhanalaisuus
- Hallinnollinen asema
- Esiintymän merkittävyys
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat kokonaisuudet
- Tärkeys ekologisen verkoston kannalta
- **Luokissa 2–4 aina tapauskohtaista harkintaa, joka edellyttää luontoselvityksen tekijän asiantuntemusta**

1
Lainsäädännöllä turvatut kohteet

2
Erityisen tärkeitä kohteet

3
Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

4
Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Ns. tavanomainen luonto

Arvottamisen kriteeri: luontotyyppi- ja lajiesiintymän merkittävyys

Esiintymän merkittävyyteen vaikuttavat

- Esiintymän/populaation koko
- Esiintymän laatu/tila
  - ✓ Lajin elinvoimaisuus
  - ✓ Liitteessä 3 luontotyyppien hyvää tilaa kuvaavia rakenteen ja toiminnan piirteitä
- Esiintymän sijainti suhteessa
  - ✓ levinneisyysalueeseen
  - ✓ muihin esiintymiin
  - ✓ ekologiseen verkostoon ja esiintymän merkitys kytkeytyvyydelle

Kuva: Hanna Hakamäki

Arvottamisen kriteeri: luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat kokonaisuudet

- Alueita, joilla on useita uhanalaisten tai silmälläpidettävien tai luontodirektiivin liitteisiin kuuluvien luontotyyppien ja/tai lajien kohteita tai näiden erilaisia yhdistelmiä
- Yksittäisiä laji- ja luontotyyppi-esiintymiä yhdistäviä, laajempia yhtenäisiä arvokkaita alueita
- Luontotyyppiyhdistelmätason luontotyyppejä, kuten soiden, metsien ja dyynien ehyet kehityssarjat

Kuva: Katriina Könönen

Arvottamisen kriteeri: kohteen tärkeys ekologisen verkoston kannalta

- Ekologisen verkoston kohteet eli luonnon ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet erityisesti huomioitavia luonnonarvoja
- Ekologista verkostoa voidaan tapauskohtaisesti tarkastella joidenkin luontotyyppien/ryhmien ja/tai lajien kannalta
- Laajempi ydinalue ylläpitää enemmän luontotyyppejä ja lajeja sekä suurempia populaatioita, ja reunavaikutuksille alttiin alueen osuus on pienempi
- Ekologisissa yhteyksissä tärkeää sekä rakenteellinen että toiminnallinen yhteys
  - ✓ Lajin leviämiskyky vaikuttaa

Kuva: Anne Raunio

Arvottamisessa ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät, tärkeät ja ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet sijoittuvat eri arvoluokkiin

Arvoluokituksen toisiaan täydentävät kategoriat

Luokka / Kohteet	1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet	2 Eriyisen tärkeät kohteet	3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	4 Monimuotoisuutta tukevat kohteet
Aina huomioitavat				
Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat				
Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat				

Arvoluokka 1

Arvoluokkaan kuuluvat muun muassa:

- Luonnonsuojelualueet
- Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat
- LSL erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit
- Luonnonmuistomerkit
- Rauhoitettujen lintujen merkityt pesäpuut tai suurten petolintujen pesäpuut (LSL 39 § 2 mom.)

I
**Lainsäädännöllä
turvatut kohteet**

Kriteerinä
lainsäädännön antama
turva

Kuva: Panu Kunttu

Arvoluokka 2

Arvoluokkaan kuuluvat muun muassa:

- Valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet¹
- Ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät kohteet
- Luontotyyppi- ja lajesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet²
- Uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittävät esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät
- Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet³

2 Erityisen tärkeät kohteet

Kriteereinä

alueen tärkeys
ekologisen verkoston
kannalta, luontotyyppien
ja lajien uhanalaisuus,
hallinnollinen asema ja
esiintymän merkittävyys

¹ ennalta tunnetut, aiemmin tehdyissä selvityksissä rajatut kohteet

² erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet

³ pesimä-, levähdys-, ruokailu-, talvehtimis- ja sulkimisaalueet

Arvoluokka 3

Arvoluokkaan kuuluvat muun muassa:

- Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet²
- Maakunnalle ominaisten luontotyyppien ja maakunnan vastuulajien merkittävät esiintymät
- Paikallisesti arvokkaat luontokohteet¹
- Uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien muut kuin merkittävä esiintymät
- Uhanalaisten ja luontodirektiivin liitteiden II ja IV(b) lajien muut kuin merkittävät esiintymät
- Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet³

Rajanveto arvoluokkien 2 ja 3 välillä

3

**Monimuotoisuutta
turvaavat kohteet**

Kriteereinä

alueen tärkeys
ekologisen verkoston
kannalta, luontotyyppien
ja lajien uhanalaisuus ja
hallinnollinen asema

¹ ennalta tunnetut, aiemmin
tehdyissä selvityksissä rajatut
kohteet

² erityisesti huomioitavien ja
silmälläpidettävien
luontotyyppien ja/tai lajien
muodostamat kokonaisuudet

³ pesimä-, levähdys-, ruokailu-,
talvehtimis- ja sulkimisalueet

Arvoluokka 4

Arvoluokkaan kuuluvat muun muassa:

- Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
- Paikallisesti arvokkaat silmälläpidettävien ja alueellisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymät
- Metsäkanalintujen soidinpaikat
- Lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt
- Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet
  - ✓ Rauhoitettujen lajien esiintymät
  - ✓ Suomen kansainväliset vastuuluontotyypit
  - ✓ Riistalajien laidun-, ruokailu- ja lisääntymisalueet

4

**Monimuotoisuutta
tukevat kohteet**

Kriteereinä

Alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta, ”paikallinen tärkeys”

Suosituksset

- Luontoselvityksessä esitetään myös **suosituksia** eli kohdekohtaiset arvioita siitä, miten tunnistetut luonnonarvot voidaan parhaiten ottaa huomioon
- Suositukset annetaan yksinomaan luonnonarvojen ja niiden säilyttämisen tai parantamisen kannalta
  - ✓ Suositukset arvokasta lähtötietoa hankkeen suunnittelijalle tai kaavoittajalle
  - ✓ Ei oteta huomioon kaavoituksen tai hankesuunnittelun muita tavoitteita
  - ✓ Kaavan suunnittelumääräysten laatimisesta vastaa kaavoittaja
- Suositukset kytkeytyvät osin arvottamisen tuloksiin, mutta ovat aina tapauskohtaisia
- Suosituksia voidaan antaa myös ns. tavanomaisen luonnon kohteille

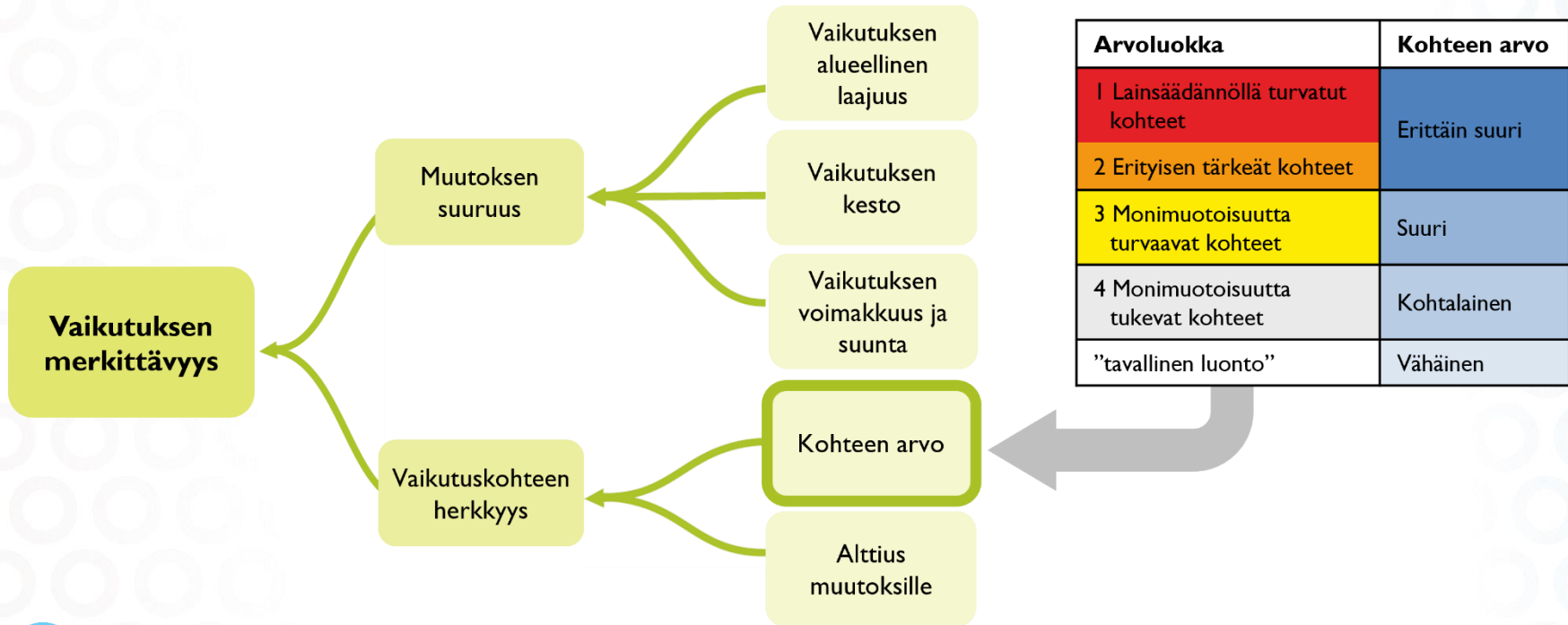

Kuva: Jussi Leppänen,
SYKEkuvat

Kuva: Riku Lumiaro,
SYKEkuvat

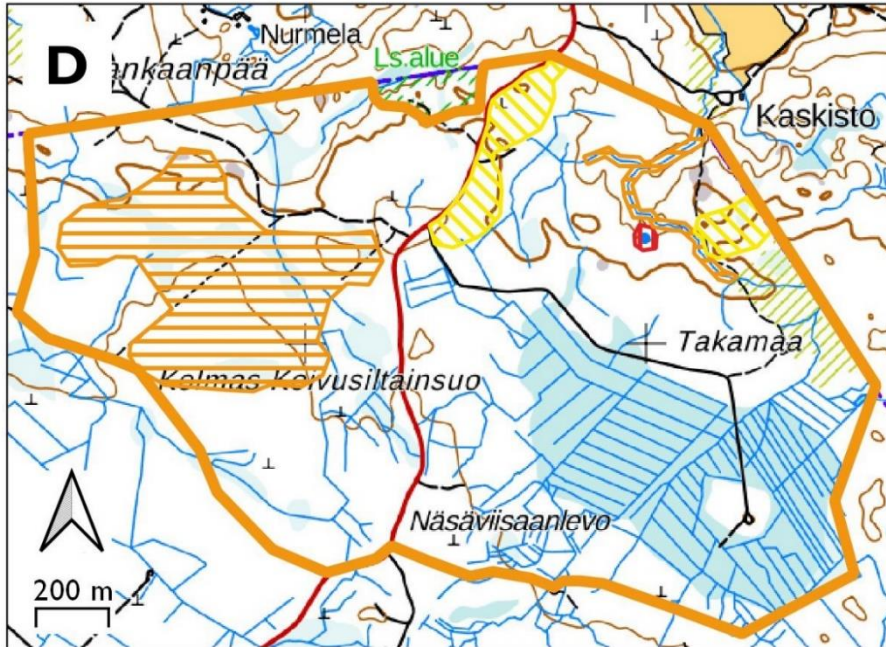
Luontovaikutusten merkittävyyden arviointi – kohteen arvon johtaminen

Arvoluokka	Kohteen arvo
1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet	Erittäin suuri
2 Erityisen tärkeitä kohteet	
3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	Suuri
4 Monimuotoisuutta tukevat kohteet	Kohtalainen
"tavallinen luonto"	Vähäinen

Katriina Mäkelä, Suomen ympäristökeskus SYKE 29.3.2022

Raportointi

Arvoluokat

- 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- 2 Erityisen tärkeät kohteet
- 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

- Kuvitteellinen esimerkki arvottamisen tulosten esittämisestä kartalla
- Eri arvoluokkiin sijoittuvat selvitysalueen kohteet rajataan kartalle ja kuvataan myös sanallisesti
- Raportissa lisäksi **suositukset** eli kohdekohtaiset arviot siitä, miten tunnistetut luonnonarvot voidaan parhaiten ottaa huomioon

Suomen ympäristökeskus SYKE | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute | [syke.fi](https://www.syke.fi) | [ymparisto.fi](https://www.ymparisto.fi)

Kuva: Katariina Mäkelä